

гендерної нерівності та гендерного розриву. Станом на 2015 рік індекс гендерної рівності в Україні дозволив їй зайняти 67-е місце з 142 країн у списку. Порівняно з 2014 роком країна опустилася на 11 позицій з 56 місця в рейтингу. Оцінка іншого параметра – індексу гендерної нерівності – визначила 83-є місце України в рейтингу з 150 держав планети.

На думку фахівців Фонду ООН в області народонаселення (ЮНФПА), ситуація з правами жінок в Україні може бути кваліфіковано описана індексом гендерного розриву за версією Всесвітнього економічного форуму. У 2017 році в цьому рейтингу Україна посіла 61 місце з 144 країн, розташовуючись між Венесуелою і Ель-Сальвадором, а в 2018 році вона зайняла 65 місце між Венесуелою і Македонією. За даними Українського жіночого фонду, тренд до поступового скочування позицій України вниз по східцях цього рейтингу чітко спостерігається, починаючи як мінімум з 2006 року, коли вона займала 48-є місце.

Отже, гендерна нерівність на ринку праці є серйозною проблемою, що приносить шкоду всьому суспільству, і, як показують дослідження, зараз ситуація в Україні погіршується. У даний час для жінок ІТ-сфера є однією з найбільш закритих і одночасно привабливих можливостію активно розвиватися та отримувати за свою роботу високу заробітну плату. На щастя, у XXI столітті йде активна боротьба проти нерівності. Можливо, з роками на ринку праці України гендерна нерівність зникне геть, а зараз ми лише робимо перші кроки в цьому напрямку.

ЦИВІЛЬНИЙ ШЛЮБ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ПОШИРЕННЯ Й СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ

Переверзева В.А., студентка,

науковий керівник – канд. соц. наук Колотова Л. В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Соціологів цікавить, чому в наш час молодь все більше й більше надає перевагу цивільному шлюбу та що спонукає людей обирати такий вид взаємостосунків, замість традиційного офіційного шлюбу.

У юриспруденції поняття цивільного шлюбу зберегло первинну сутність і стосується пар, які оформили свій союз офіційно. Вільні ж сімейні стосунки прийнято називати фактичним шлюбом.

У буденній мові під цивільним шлюбом мають на увазі добровільне спільне мешкання й ведення спільного господарства двома людьми: чоловіком і жінкою «без яких би то не було юридично оформлених взаємних зобов'язань».

Так званий цивільний шлюб, або, точніше, «шлюб на віру», став соціально прийнятною нормою для більшості українських молодих пар. Але цей шлюб має свої особливості.

Так, цивільний шлюб має перевагу хоча б у тому, що чоловік та жінка так само почувають себе родиною, але у будь-який час фактично мають змогу завершити свої стосунки й знов бути незалежними одне від одного.

З одного боку, ми можемо розглядати цивільний шлюб як неготовність, нездатність однієї чи обох сторін до створення офіційної родини, але з іншого – можемо припускати, що чоловік та жінка таким чином налаштовують себе на прийняття важливого в їх житті рішення – стати законними чоловіком та дружиною, вони «тренують» свою майбутню роль в офіційному шлюбі.

Опитувана молодь виділяє переваги такого шлюбу: можна ретельніше придивитися, зрозуміти свої почуття; є можливість навчитися спільно вести господарство, розподіляти фінанси й обов'язки; приходить розуміння, що шлюб не лише свято, але й «рядові будні» та відповідальність; такі союзи, не обтяжені соціальними стереотипами з приводу сімейного життя, максимально відкриті експериментам і творчості.

Але науковці кажуть й про недоліки цивільного шлюбу: існує неоднозначність в оцінці існуючих стосунків самого подружжя (жінки в такому шлюбі частіше вважають себе заміжними, а чоловіки – неодруженими); економічна й психологічна вразливість подружжя (насамперед жінок, які прагнуть до стабільності в стосунках, впевненості в майбутньому).

Заміжнтя жінка традиційно в суспільстві має вищий статус, ніж самотня, тому хоча цивільний шлюб не завжди сприймається як повноцінний, для більшості жінок усе ж це краще, ніж нічого. Для чоловіків такий шлюб забарвлений ілюзорним відчуттям свободи, при тому, що є всі плюси шлюбних стосунків: налагоджений побут, психологічна й моральна підтримка, регулярні сексуальні стосунки.

В уявленні населення існує думка про те, що такий шлюб укладають лише молоді люди. Однак результати досліджень показують, що в розвинених країнах приблизно 25 % пар, які перебувають у такому співжитті, вже мають дітей віком до 14 років.

У таких ситуаціях тільки 34% оформляють стосунки після тривалого життя в цивільному шлюбі, 54% продовжують співжиття без оформлення шлюбу і 12% вважають за краще не узаконювати свої стосунки.

Ставлення суспільства до цивільного шлюбу стає все лояльнішим. За статистичними даними 2020 року в Україні кількість цивільних шлюбів з 2010 року зросла з 10 до 30%.

За опитуваннями двох тисяч українців, 45% вважають, що проживання чоловіка й жінки до шлюбу разом – нормальне явище. Причому ця цифра збільшується. З цього випливає, що цивільний шлюб – це цілком нормальна форма сімейних стосунків в Україні.

За результатами досліджень, цивільні шлюби є найбільш популярними в Києві, а також в Південному і Східному регіонах, церковні шлюби – в Західному регіоні.

Незважаючи на те, що близько 80% українців вважають себе християнами, церковному шлюбу надає перевагу більшість населення тільки в Західній Україні. Відповідно, у Західній Україні менше людей, які розійшлися зі своїми партнерами. Беручи до уваги негативне ставлення церкви до розлучень, можна стверджувати, що обвінчатися вирішуються лише ті пари, які є найбільш упевненими в своїх почуттях.

Соціологи, які досліджують цивільні шлюби, виявляють негативні прояви даних союзів. Тут часто знаходять себе нетривалість і нестабільність стосунків; низька народжуваність у подібному союзі, а часто й повна відмова від дітей; негативний вплив на наступні шлюбні стосунки, плодами яких стає збільшення соціального сирітства й зростання кількості неповних сімей. Дані обставини в першу чергу свідчать про зміну змісту сімейних цінностей, про превалювання інтересів окремих членів сім'ї над інтересами сім'ї в цілому.

Науковці приходять до висновку, що поширення «цивільного шлюбу» тягне за собою реальну загрозу родині й суспільству. Сім'я, заснована на «цивільному шлюбі», не може повноцінно виконувати властиві їй функції. Це пов'язано перш за все з функцією дітонародження. Порушення даної функції несе в собі згубні наслідки для демографічного розвитку суспільства. Тому дуже важливо проводити послідовну державну політику щодо зміцнення родинних цінностей і закріплення моделі традиційної родини у свідомості сучасної молоді.